

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/54/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3819202483
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Anderlová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2020:3819202483.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivety Anderlovej a členiek Mgr. Stanislavy Kollárovej a JUDr. Ivety Sopkovej v spore žalobcov: 1/ C. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom H., C. XX, 2/ I. U. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., T. E., C., XX S. R. M., obaja zastúpení: JUDr. Anna Žedényiová, advokátka so sídlom Trenčín, Palackého 85/5, proti žalovanému: Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom obrany SR, so sídlom Bratislava, Kutuzova 8, o určenie, že vec patrí do dedičstva, na odvolanie žalobcov 1/,2/, proti rozsudku Okresného súdu Prievidza č.k. 6C/14/2019 -101 zo dňa 08. júla 2020, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie v záhlaví identifikovaným rozsudkom zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia 1/,2/ domáhali určenia, že do dedičstva po Y.ovi U., zomr. XX.XX.XXXX patria nehnuteľnosti v k.ú. F. Y., zapísané na LV č. XXX ako parc.č. KNC 1230/5 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 765 m2, stavba - Zámoček- posádkový klub a posádková ubytovňa s.č. XXX a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcom v rozsahu 100%. Uviedol, že žalobca sa požadovaného určenia domáhal s odôvodnením, že pôvodná pozemkovoknižná parcela č. XXX, dom čís. XX „I.“ (kaštieľ) bola zapísaná v pozemnoknižnej vložke č. 170, pre k. ú. Nováky ako vlastníctvo rodiny U., a to Y. U. v podiele 1/3, H. U. v podiele 1/3 a M. U. v podiele 1/3. Dňa 19.11.1941, č.d. XXXX sa na základe zápisnice odpísala (okrem iných parciel) aj pozemnoknižná parcela č. 910 z pozemnoknižnej vložky č. 170 a zapísala sa do novej pozemnoknižnej vložky č. XXX, k.ú. Nováky na vlastníka Y. U. v celosti. V súčasnej dobe pkn parcela č. XXX a dom číslo XX „I.“ je parcela reg. „C“ č. 1230/5 - zastavaná plocha a nádvorie o výmere 765 m2 a stavba F. - posádkový klub a posádková ubytovňa súp. č. 633 na parc. č. 1230/5, pre k.ú. Zemianske Kostolany, zapísaná na LV č. 898 na Okresnom úrade Prievidza - odbor katastra nehnuteľností vo výlučnom vlastníctve žalovaného. Žalobca 1/ je vnuk pôvodného vlastníka Y. U.. Z prekladu jeho nemeckého rodného listu vyplýva, že dňa XX.X.XXXX sa mu narodil syn B. X. C. Z. U., ktorý bol otcom žalobcu a zomrel dňa 1.5.1947. Z mapy pôvodnej E-KN (pozemnoknižnej) parc. č. XXX, k. ú. Zemianske Kostolany s predčíslo 1 je zrejmé, že v minulosti došlo v tejto časti k zmene katastrálneho územia. Zároveň je v mape vyznačená C-KN parc. 1230/1, k. ú. Zemianske Kostolany ako grafická identifikácia pôvodného stavu spred roka 2004. Na mape súčasného stavu C-KN parc. č. 1230/5 (pôvodne parc. č. 910) a výpise z listu vlastníctva č. XXX, k.ú. Zemianske Kostolany je vyznačená na C-KN parc. č. 1230/5 stavba so súpisným č. XXX a popisom stavby „Zámoček - posádkový klub a posád. ubytovňa“. Z pozemnoknižnej vložky č. 789, k.ú. Nováky vyplýva, že vlastníckom pozemnoknižnej parc. č. 910 bol Y. U. v celosti. Y. U. bol podľa zápisu v pozemnoknižnej vložke č. 789 vlastníkom kaštieľa na PKN parc. č. 910 až do júla 1963, kedy podľa návrhu Krajskej vojenskej ubytovacej a stavebnej správy v Banskej Bystrici bola odpísaná parc. č 910 do novej pozemnoknižnej vložky č. 677 na základe prídelovej listiny číslo Pôd 213-3-3262/63, ktorú vydal Okresný národný výbor v Prievidzi dňa 27.5.1963. Majetok Y. U. sa začal konfiškovať na základe uznesenia Predsedníctva Slovenskej

národnej rady, ktoré zasadalo 7.8.1945 pod č. 13052/1945 - ale len majetok zapísaný v pozemnoknižnej vložke č. 170, nie v pozemnoknižnej vložke č. 789. Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy sekcia „B“ dňa 5.2.1947 rozhodlo o odklade výkonu pozemkovej reformy a to z dôvodu, že táto konfiškácia bola vyrieknutá na základe nedostatočných údajov. Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy dňa 10.1.1948 konštatovalo, že otázkou konfiškácie majetku Y.a U.czyho sa zaoberala komisia zriadená uznesením NF a táto konfiškáciu majetku označila za protiprávnu, keďže bola vyrieknutá na osobu, ktorá zomrela pred 1.3.1945. Poznámka o vyznačení konfiškácie do pozemnoknižnej vložky č. 789 bola vložená až na základe rozhodnutia Pôdohospodárskeho odboru rady ONV v Prievidzi v období 10/1956. Z tohto rozhodnutia vyplýva, že aj keď je v ňom spomenutá okrem iných parciel aj parcela 910 kaštieľ, nebola v tom čase účastníkom konania Krajská vojenská ubytovacia a správa Banská Bystrica. Prídelová listina Pôd 213-3-3262/1963 bola vydaná na základe žiadosti Krajskej vojenskej ubytovacej a stavebnej správy Banská Bystrica. Aj v tejto žiadosti sa uvádza, že bývalý kaštieľ na parc. č. 910 v tomto období nebol dovtedy nikomu, ani vojenskej správe pridelený. Keďže neexistujú listiny, ktoré by preukazovali konfiškáciu kaštieľa na pozemnoknižnej parc. č. 910 a konfiškácia na nežijúcu osobu nebola zákonná a preukázateľne do októbra 1956 nebola v pozemkovej knihe konfiškácia vyznačená, žalobca mal za to, že v zmysle zákona č. 104/1945 Sb. bolo vydanie prídelovej listiny Okresným národným výborom v Prievidzi pre Krajskú vojenskú bytovú a stavebnú správu protizákonné. Žalobca si uplatnil reštitučný nárok na nehnuteľnosti, ktoré sa nachádzali v pozemnoknižnej vložke č. 789 k.ú. Nováky na bývalom Pozemkovom úrade v Prievidzi, neskôr na Obvodnom pozemkovom úrade v Prievidzi. Obvodný pozemkový úrad priznal žalobcovi vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, resp. nárok na náhradu za nevydávané nehnuteľnosti (rozhodnutie z 2.6.2008 sp. zn. OPU 190-2008/883 a z 26.9.2008 sp. zn. OPU 190-2008/3942). Svoj naliehavý právny záujem na podanej žalobe žalobcovia odôvodnili tým, že jedine právoplatné rozhodnutie súdu o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi Y. U. je spôsobilým podkladom na to, aby bol vykonaný zápis vlastníckeho práva v katastri nehnuteľnosti na osobu poručiťľa a následne mohli byť predmetné nehnuteľnosti prejednané v dedičskom konaní. Žalovaný so žalobou nesúhlasil. V súčasnosti je stav taký, že na čísle parcely KN-C 1230/5- pozemok, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 765 m², sa nachádza stavba: Zámoček - posádkový klub a posádková ubytovňa so súpisným č. 633, pričom predmetné nehnuteľnosti sa nachádzajú v k.ú. Zemianske Kostolany, zapísané na LV č. 898. Podľa geometrického plánu č. 36683493-127/07 z 28.10.2007 je parc. č. 1230/5 vytvorená nielen z parc. č. 910, ale aj z parcely č. 911/1 (diel 2). Na predmetných nehnuteľnostiach v rokoch 1952 až 1953 vznikli nové stavebné objekty. V roku 1964 bolo vydané stavebné povolenie Vojenským stavebným úradom Krajskej vojenskej ubytovacej a stavebnej správy Banská Bystrica na generálnu opravu stavby - zámoček a dňa 23.2.2000 vydal Vojenský stavebný úrad Banská Bystrica kolaudačné rozhodnutie č. 1181-VSÚ/2000, ktorým povolil zmenu užívania predmetnej stavby. Žalovaný uviedol, že nehnuteľnosti, ktorých výlučným vlastníkom bol Kazimír U., ktorý zomrel 31.8.1944, nie sú totožné s nehnuteľnosťami, ktorých vlastníkom je Slovenská republika a správcom Ministerstvo obrany. Uvedené je zrejme už len s prihladením na výmeru nehnuteľností (507 m² a 765 m²) a tiež s poukazom na skutočnosť, že na nehnuteľnostiach došlo v minulosti k výrazným stavebným úpravám, pričom sa taktiež zmenil i spôsob ich užívania. Žalovaný spochybnil naliehavý právny záujem žalobcu a zdôraznil, že nehnuteľnosti uvedené v petite žaloby sa nachádzajú vo vnútri oploteného uzavretého vojenského areálu dlhodobo využívaného ozbrojenými silami SR v súvislosti s plnením úloh, ktoré vyplývajú z požiadaviek zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane SR. Ide o reštitučný nárok a navrhol, aby súd požiadal pozemkový úrad o vyjadrenie, či predmetné parcely boli riešené nejakým rozhodnutím (ktoré nie je súčasťou spisu), alebo vôbec nemohli byť predmetom reštitučného nároku. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania zistil, že žalovaný je vlastníkom nehnuteľností v k.ú. Zemianske Kostolany, zapísaných ako parc. č. 1230/5- zastavaná plocha a nádvorie o výmere 765 m² a stavby súp. č. 633 - zámoček - posádkový klub a posád. ubytovňa postavené na parc. č. 1230/5 v celosti. Z predloženého geometrického plánu č. 36683493-127/07 vypracovaného GeoGIS spol. s r.o., dňa 28.10.2007, autorizačne overeného 20.11.2007 vyplýva, že z parciel č. 910 o výmere 507 m² a č. 911/1 o výmere 258 m² bola vytvorená nová parc. č. 1230/5 o výmere 765 m². Pozemnoknižnou vložkou č. 789 bolo preukázané, že Y. U. bol v pozemnoknižnej vložke č. 789 zapísaný ako vlastníkom nehnuteľnosti - „Dom čís. XX “I.“ a parc. č. 910 o výmere 507 m². (č. I. 58) Z grafickej identifikácie je zrejme, že parcelu č. 910, k. ú. Zemianske Kostolany (pôvodne Nováky) tvorila časť zo súčasnej parcely č. 1270/5 a časť zo súčasnej parcely č. 1230/1. Rodným listom žalobcu 1/ bolo preukázané, že B. U., nar. XX.X.XXXX bol otcom žalobcu a podľa predloženého úmrtného listu zomrel 1.5.1947. V odpise rodného listu B. X. C. Z. U., nar. XX.X.XXXX v R. je ako jeho otec uvedený Y. B. I. I. U. z Z. - W. u N., c.k. major vo D.. Uznesením č. 13052/1945 vydaným predsedníctvom Slovenskej národnej rady dňa 7.8.1945 bolo preukázané, že pre účely pozemkovej reformy bol všetok pôdohospodársky

majetok Kazimira U. a spol. nachádzajúci sa na k.ú. obce Nováky pod číslom 170 pozemnoknižnej vložky zabavený za účelom skonfiškovaia podľa § 1. Nariadenia SNR zo dňa 24.8.1945 č. 104/1945 Sb. Z uznesenia Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave z 8.10.1946 vyplýva, že došlo k prideleniu kaštieľa aj s príslušenstvom, ležiaceho v k.ú. obce Dolné Lelovce, politický okres Prievidza, ktorého vlastníkom bol Y. U.. Rozhodnutím o odklade výkonu pozemkovej reformy z 5.2.1947 bolo preukázané, že predsedníctvo SNR rozhodlo dňa 7.8.1945 (č. rozhodnutia 13.052/45), že Y. U. je zradcom a nepriateľom slovenského národa a Čsl. republiky a že preto jeho pôdohospodársky majetok na území Slovenska sa konfiškujú. V rozhodnutí sa ďalej uvádza, že možno opodstatnene mať za to, že táto konfiškácia bola vyriešená na základe nedostatočných údajov a preto bola miestna roľnícka komisia a okresná roľnícka komisia upravená, aby vyčkali s výkonom pozemkovej reformy na predmetnom majetku a zdržali sa všetkých opatrení smerujúcich k rušeniu vlastníka v držbe a to do definitívneho rozhodnutia o právoplatnosti konfiškácie Komisiou zriadenou uznesením Národného frontu z 23.1.1947. Z listiny vydanou Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy - sekcia „B“ z 10.1.1948 (č.l. 61) vyplýva, že otázkou konfiškácie majetku Kazimira U. sa zaoberala revízná komisia zriadená uznesením NF zo dňa 23.1.1947, ktorá konfiškáciu majetku označila za protiprávnu, keďže konfiškácia bola vyriešená na osobu, ktorá zomrela pred 1. marcom 1945. Z listiny vydanéj 22.5.1963 Krajskou vojenskou ubytovacou a stavebnou správou Banská Bystrica (č.l. 54) vyplýva, že pre účely pozemkovej reformy nehnuteľnosti zapísané vo vl. č. 789 parc. č. 910 vo výmere 5a 07 m² k.ú. Nováky a iné boli konfiškované podľa nar. č. 104/45 Zb. a tieto nehnuteľnosti už dlhší čas používa vojenská správa ako oplotený kasárenský objekt v posádke Zem. Kostolaňany /býv. kaštieľ/. Pretože tieto konfiškované nehnuteľnosti neboli nikomu ani vojenskej správe ako užívateľovi pridelené, Krajská vojenská ubytovacia a stavebná správa Banská Bystrica žiadala Okresný národný výbor v Prievidzi o vydanie prídelovej listiny na uvedené konfiškáty pre Čsl. soc. štát do správy MNO zast. Krajskou vojenskou ubytovacou a stavebnou správou v Banskej Bystrici. Prídelovou listinou vydanou Okresným národným výborom v Prievidzi dňa 27.5.1963 bol prídel v k.ú. Nováky (bývalý vlastník Y. U. a spol.) číslo parcely vl. č. 170, parc. č. 908/2 - cesta o výmere 0,1213 ha a vl. č. 739, parc. č. 910 - dom č. 77 o výmere 0,0507 ha a parc. č. 902/3 - lúka o výmere 0,0303 ha vydaný v prospech Československého štátu v správe MNO Krajská vojenská bytová a stavebná správa v Banskej Bystrici 1/1. Z predloženého stavebného povolenia z 20.11.1964 a kolaudačných rozhodnutí z 23.2.2000 a 16.8.2001 je zrejmé, že došlo ku generálnej oprave stavby v Zemianskych Kostolaňoch označenej ako „zámočok“ a zmene jej užívania na posádkový klub posádkovej správy, časť na posádkovú ubytovňu. Z predložených rozhodnutí Obvodného pozemkového úradu Prievidza z 26.9.2008 a 2.6.2008 vyplýva, že žalobcovia 1/ bolo podľa zákona o navrátení vlastníctva k pozemkom navrátené vlastníctvom k viacerým tam špecifikovaným pozemkom v k.ú. Zemianske Kostolaňany, resp. priznané právo na náhradu za pozemky (č.l. 49 - 52). Súd prvej inštancie sa zaoberal otázkou naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení podľa § 137 CSP a konštatoval, že súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. V konaní o takých žalobách ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom veci. Požadované určenie sa vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Treba dodať, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiteľa, nepotvrďuje rozhodnutie o dedičstve, že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napríklad vydržaním); v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné (uznesenie Najvyššieho súdu SR č. 3Cdo 154/2011 zo 16.12.2010). V danej veci sa žalobcovia domáhajú určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi Kazimirovi U., ktorý zomrel 31.8.1944. Preto by bolo potrebné posúdiť, či bol Y. U. ku dňu 31.8.1944 vlastníkom nehnuteľností. Pri takomto posudzovaní súd nemôže brať do úvahy skutočnosti, ktoré nastali po smrti poručiteľa. Z predložených listín jednoznačne vyplýva, že až po smrti Y. U. došlo ku spochybňovanej konfiškácii nehnuteľností a ich prideleniu štátu. Keďže na tieto skutočnosti súd pri rozhodovaní o podanej žalobe neprihliada, nebol preukázaný naliehavý právny záujem na podaní určovacej žaloby. Súd má za to, že žaloba o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva nie je vhodný procesný nástroj ochrany práva žalobcov, pretože aj pri vydaní rozhodnutia v súlade so žalobným návrhom by právne postavenie žalobcov zostalo neisté, neodstránila by sa spornosť práva, keďže by bolo rozhodnuté o vlastníctve ku dňu 31.8.1944 a od uvedeného dátumu nastali výrazné právne skutočnosti ovplyvňujúce vlastnícke právo k nehnuteľnostiam. Preto súd z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobu zamietol.

2. Proti tomuto rozsudku podali včas odvolanie žalobcovia 1/2/, v ktorom namietali odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. d/ a h/ CSP a žiadali, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Uviedli, že sa domáhajú určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi Y. U., ktorý zomrel XX.X.XXXX. Poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Cdo/26/2007, podľa ktorého žaloba na určenie, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi predstavuje žalobu podľa § 80 písm. c) OSP, ktorá sleduje ochranu vlastníckeho práva. Odvolací súd v zmysle tohto rozhodnutia nezávažil, že rozhodovanie súdu v spore o určenie, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, nenahrádza konanie o dedičstve podľa § 175a a nasl. OSP, a že samotné prejednanie dedičstva po poručiteľovi v dedičskom konaní, ktoré svojou podstatou je sporovým konaním, nemohlo by odstrániť spornosť vlastníctva k tomu istému predmetu medzi navrhovateľmi (poručiteľovými dedičmi) na jednej strane a odporcami (nie účastníkmi takéhoto nesporového konania) na strane druhej a vo svojom výsledku by založilo dôvody pre ďalší spor o určenie vlastníctva, keď rozhodnutie vydané v dedičskom konaní je deklaratórnym a zaväzuje iba účastníkov tohto konania. Nemožno obísť, že výrok rozsudku, ktorým sa navrhovateľ domáha určenia, že určité veci patrí do dedičstva po poručiteľovi, plne rešpektuje úpravu zakotvenú v paragrafe 80 písm. c) OSP, teda vyhovuje zákonnej podmienke, že určovací žaloba musí zodpovedať právnomu vzťahu, resp. právu v prítomnom čase, teda stavu v čase vyhlásenia rozsudku. Žalobcovia zopakovali skutkový stav veci, tak ako bol zistený súdom prvej inštancie, pričom zdôraznili, že v danom prípade nebolo sporné, že predmetné nehnuteľnosti boli ku dňu smrti poručiteľa v jeho výlučnom vlastníctve a neboli predmetom dedičského konania po nebohom. Poručiteľ zomrel skôr, ako došlo k celkovej konfiškácii jeho majetku. Skutočnosti, ktoré nastali po jeho smrti, majúce za následok zánik jeho vlastníckeho práva, prípadne skutočnosti preukazujúce vlastnícke právo žalovaného, by boli predmetom ďalšieho dokazovania. Tieto skutočnosti ale nijako nesúvisia s preukázaním naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Ako predbežná otázka k otázke určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, by sa riešila otázka oprávneného vlastníctva žalovaného, teda či u žalovaného došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva v súlade s platným právnym poriadkom. V prípade, ak by sa preukázalo, že sa tak stalo, žaloba by bola zamietnutá. Iný právny prostriedok, ktorým by bolo možné dosiahnuť zjednanie nápravy a ochranu vlastníckeho práva zmenu zápisu vlastníka v katastri nehnuteľnosti právny poriadok nepozná. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že od 31.8.1944 nastali výrazné právne skutočnosti ovplyvňujúce vlastnícke právo k nehnuteľnosti, a to bez bližšieho vysvetlenia a odôvodnenia. Tomuto právnomu záveru však musí zodpovedať i posúdenie vecnej stránky žaloby, teda je potrebné uviesť skutkové zistenia, ktoré k takémuto právnomu záveru súd prvej inštancie viedli. Nedostatok vysvetlenia a úvah súdu podľa názoru žalobcov vedie k nepreskúmateľnosti rozhodnutia, ktoré je považované za tzv. inú vadu konania.

3. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcov písomne nevyjadril.

4. Krajský súd v Trenčíne, ako súd odvolací, preskúmal vec v intenciách ustanovení § 379 a § 380 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), t. j. v medziach podaného odvolania a jeho dôvodov.

5. V zmysle ustanovenia § 385 ods. 1 CSP nebolo potrebné na prejednanie odvolania žalobcov nariaďovať pojednávanie.

6. Odvolatelia vo svojich odvolaniach deklarovali odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. d/ a h/ CSP, pričom za tzv. inú vadu konania považovali nepreskúmateľnosť rozsudku súdu prvej inštancie.

7. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 365 ods. 1 písm. b/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

8. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP dopadá na všetky pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie sú subsumovateľné pod iné odvolacie dôvody, avšak vždy len za predpokladu, že tieto pochybenia mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

9. Právnym posúdením v zmysle odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

10. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia 1./2/ sa žalobou domáhajú voči žalovanému určenia, že nehnuteľnosti, zapísané na LV č. XXX, k.ú. F. Y. ako parc.č. KNC 1230/5 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 765 m², stavba - F.- posádkový klub a posádková ubytovňa s.č. 633, patria do dedičstva po poručiteľovi Y. U., ktorý zomrel dňa XX.X.XXXX. Súd prvej inštancie žalobu zamietol bez vecného prejednanía s odôvodnením, že žalobcovia 1./2/ na požadovanom určení nemajú naliehavý právny záujem, pretože zo žalobcami predložených listín jednoznačne vyplýva, že až po smrti Y. U. došlo ku spochybňovanej konfiškácii nehnuteľnosti a ich prideleniu štátu (žalovanému). Keďže na tieto skutočnosti súd pri rozhodovaní o podanej žalobe v zmysle judikatúry neprihliada, nebol preukázaný naliehavý právny záujem na podaní určovacej žaloby. Súd prvej inštancie mal za to, že žaloba o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, nie je vhodný procesný nástroj ochrany práva žalobcov, pretože aj pri vydaní rozhodnutia v súlade so žalobným návrhom by právne postavenie žalobcov zostalo neisté, neodstránila by sa spornosť práva, keďže by bolo rozhodnuté o vlastníctve ku dňu 31.8.1944 a od uvedeného dátumu nastali výrazné právne skutočnosti ovplyvňujúce vlastnícke právo k nehnuteľnostiam.

11. Odvolací súd sa s takýmto posúdením veci nestotožňuje.

12. Podľa § 137 písm. c/ CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

13. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní vychádzal zo súdnej praxe (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Cdo/31/2011 zo dňa 6.6.2012, sp.zn. 4Cdo/56/2009 zo dňa 22.9.2010 a ďalšie), v zmysle ktorej právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 137 písm. c/ CSP (predtým § 80 písm. c/ OSP) musí byť naliehavý. Ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania.

14. Súd prvej inštancie však predmetné zákonné ustanovenie a súvisiacu súdnu prax nesprávne interpretoval.

15. Súdna prax totiž jednoznačne ustálila, že žaloba na určenie predmetu dedičstva je rozhodovacou praxou súdov považovaná za prípustný prostriedok riešenia sporov o tom, či určitá vec (právo) patrí do dedičstva (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. sp. zn. 3 Cdo 178/2006 zo dňa 28.9. 2006, sp. zn. 1 Cdo 183/2009 zo dňa 30.5.2011 a iné). I podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Cdo/106/2008 zo dňa 10.02.2009 ak je viac dedičov a dedičstvo ohľadne spornej veci nebolo ešte vyporiadané, nemôžu sa dedičia alebo jeden z nich bez ďalšieho domáhať, že sú vlastníkami veci. Dedičia z titulu svojho dedičského nároku sú vecne legitimovaní len na podanie žaloby, že poručiteľ bol v čase svojej smrti vlastníkom veci. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod č. 3/2011 v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Tak ako je uvedené vyššie, i v zmysle tohto rozhodnutia Najvyššieho súdu SR súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá - ktorá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. V konaní o takých žalobách ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Najvyšší súd dodal, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok

poručiťa, nepotvrďuje rozhodnutie o dedičstve (osvedčenie o dedičstve), že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti poručiťa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napríklad vydržaním); v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiťa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné.

16. V súdnej veci je predmetom konania určovací návrh spočívajúci v tom, že veci (nehnutelnosti) patria do dedičstva po poručiťovi, a teda, že ju poručiťel vlastnil v okamihu smrti, ktorú žaloba v zmysle vyššie uvedeného môže uplatňovať len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka, teda len ten, kto je poručiťovým dedičom, prípadne jeho právnym nástupcom. Žalobcovia podali žalobu ako osoby, ktoré prichádzajú do úvahy ako dedičia po poručiťovi Y. U.. Žalobcovia tvrdia, že poručiťel ku dňu svojej smrti bol vlastníkom v žalobe špecifikovaných nehnuteľností, pričom v konaní nebolo zistené, že by predmetné nehnuteľnosti boli predmetom dedičského konania po poručiťovi. Z tohto dôvodu podľa názoru odvolacieho súdu žalobcovia majú naliehavý právny záujem na určení, že veci - nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi. Vlastník má totiž právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene zasahuje; najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje (§ 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Vlastník sa môže domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva predovšetkým návrhom na vydanie veci, návrhom na zdržanie sa zásahov do vlastníckeho práva, ako aj návrhom na určenie vlastníckeho práva, ak na požadovanom určení má naliehavý právny záujem, pričom špecifickou žalobou v tomto smere je žaloba o určenie, že veci patria do dedičstva po poručiťovi (vlastníkovi). Dedič má tak naliehavý právny záujem na určení, že určitá vec (hnuteľná alebo nehnuteľná) patrí do dedičstva po poručiťovi proti osobe, ktorá nie je poručiťovým dedičom.

17. Pokiaľ súd prvej inštancie odôvodnil nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcov na požadovanom určení tým, že žaloba o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, nie je vhodný procesný nástroj ochrany práva žalobcov, pretože aj pri vydaní rozhodnutia v súlade so žalobným návrhom by právne postavenie žalobcov zostalo neisté, neodstránila by sa spornosť práva, keďže by bolo rozhodnuté o vlastníctve ku dňu 31.8.1944 a od uvedeného dátumu nastali výrazné právne skutočnosti ovplyvňujúce vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, nepostupoval vo svetle vyššie uvedených záverov a pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy práve tie skutočnosti, ktoré preukázateľne nastali po smrti poručiťa. Rozhodnutie súdu vo veci určenia, že konkrétna vec patrí do dedičstva po poručiťovi z hľadiska jej špecifickej povahy totiž vždy vyvolá potrebu ďalšieho súdneho konania (minimálne dedičského konania), pričom v zmysle vyššie uvedeného ani následne rozhodnutie o dedičstve nemusí potvrdiť, že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci, pretože po smrti poručiťa môžu nastať také právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníckeho práva niekoho iného. Toto však nemôže byť dôvodom pre zamietnutie žaloby vo veci určenia, že konkrétna vec patrí do dedičstva po poručiťovi.

18. Odvolací súd v tomto smere poukazuje predovšetkým na závery Ústavného súdu SR v náleze sp.zn. I.ÚS 482/2013 zo dňa 11.12.2013, podľa ktorých z ústavného hľadiska je neakceptovateľný právny názor, v zmysle ktorého nedostatok právneho záujmu na určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi, je daný tým, že po úmrtí poručiťa došlo k ďalším právnym úkonom, predmetom ktorých bol prevod vlastníctva k týmto nehnuteľnostiam, a teda určením, či nehnuteľnosti patrili ku dňu smrti do vlastníctva poručiťa žiadnym spôsobom nemôže byť dotknuté právne postavenie jeho dediča (navrhovateľa), keďže takéto určenie nemôže viesť k zmene zápisu vlastníkov označených nehnuteľností v katastri nehnuteľností, resp. k zápisu poručiťa či navrhovateľa ako vlastníka nehnuteľností. Naopak, práve meritórne posúdenie existencie vlastníctva právneho predchodcu sťažovateľa k sporným nehnuteľnostiam môže zmeniť právne postavenie sťažovateľa, keďže jedine úspech sťažovateľa v konaní o jeho návrhu mu umožní uplatnenie jeho prípadných nárokov voči subjektom, ktoré boli alebo sú stále vedené v katastri nehnuteľností ako vlastníci spornej nehnuteľnosti. Opačný záver by znamenal denegatio iustitiae v prípadoch, ak po smrti poručiťa dôjde k právnym úkonom, ktorých predmetom je nakladanie s majetkom, ktorý patril poručiťovi ku dňu jeho smrti.

19. Vo svetle uvedeného nezostávalo odvolaciemu súdu nič iné, len rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP a vec mu vrátiť na ďalšie konanie podľa § 389 ods. 1 CSP, v ktorom je súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 389 ods. 2 CSP).

20. V ďalšom konaní, v ktorom je právny názor odvolacieho súdu o existencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení pre súd prvej inštancie záväzný podľa § 391 ods. 2 CSP, súd prvej inštancie vec meritorne prejedná, prípadne doplní skutkové zistenia v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie (§ 150 ods. 2 CSP), vec opätovne skutkovo i právne posúdi, vysporiada sa komplexne s argumentáciou strán v konaní a vo veci rozhodne, pričom svoje rozhodnutie náležite odôvodní podľa § 220 CSP.

21. V novom rozhodnutí vo veci samej súd prvej inštancie znova rozhodne o trovách prvoinštančného konania, ako aj o trovách odvolacieho konania /§ 396 ods. 3 CSP/.

22. Toto uznesenie prijal Krajský súd Trenčín pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).